

ביאורים לפרקי אבות

**טו שְׁמַאי אוֹמֵר: עֲשֵׂה תוֹרַתְךָ קֶבֶעַ, אֲמֹר מְעַט וַעֲשֵׂה
הַרְבֵּה, וְהָיוּ מְקַבְּלִים אֶת כָּל הָאָדָם בְּסִבָּר
פְּנִים יְפֹת:**

~ פירוש ר"ע מברטנורא ~

וְאֶקְחָה פֶת לְחֵם, וּבִסּוּף וַיִּקַּח בֶּן בְּקָר רַף וְטוֹב:
וְהָיוּ מְקַבְּלִים אֶת כָּל הָאָדָם. כְּשֵׁאֲתָהּ מִכְּנִיִּים
אוֹרְחִים לְבֵיתְךָ לֹא תִתֵּן לָהֶם וּפְנִיךָ כְּבוֹשׁוֹת
בְּקַרְקַע, שֶׁכָּל הַנּוֹתֵן וּפְנִי כְּבוֹשׁוֹת בְּקַרְקַע אֶפְלוּ
נִתְּן כָּל מַתְנוֹת שֶׁבְּעוֹלָם מְעַלְיִן עָלָיו כְּאֵלוֹ לֹא נִתְּן
כְּלוּם. שֶׁלֹּשׁ אַזְהָרוֹת הַזֵּהוֹר שְׁמַאי, כִּנְגֵד שְׁלֹשׁ
מַעֲלֹת שֶׁהַזְכִּיר יְרֵמְיָהוּ, חֵכֶם גְּבוּר וְעִשִׂיר. כִּנְגֵד
חֵכֶם אָמַר עֲשֵׂה תוֹרַתְךָ קֶבֶעַ, כִּנְגֵד עִשִׂיר אָמַר
אָמַר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה, כִּנְגֵד גְּבוּר אָמַר הָיוּ
מְקַבְּלִים אֶת כָּל הָאָדָם בְּסִבָּר פְּנִים יְפֹת, שֶׁיִּכְבֹּשׁ
יִצְרוּ וַיִּלְחֶם כִּנְגֵד לְבוֹ הַרְעָה, וְשָׁנִינוּ (לְקַמּוֹ פ"ד מ"א)
אִיזְהוּ גְבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ:

עֲשֵׂה תוֹרַתְךָ קֶבֶעַ. שְׂיִהְיֶה עֵקֶר עֶסְקְךָ בַּיּוֹם
וּבְלַיְלָהּ בַּתּוֹרָה, וּכְשֵׁתִיבָהּ יִגַּע מִן הַלְמוּד תַּעֲשֶׂה
מְלֵאכָה. וְלֹא שְׂיִהְיֶה עֵקֶר עֶסְקְךָ בְּמְלֵאכָה
וּכְשֵׁתִיבָהּ מִן הַמְּלֵאכָה תַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה. וּמִצְאָתִי
כְּתוּב, עֲשֵׂה תוֹרַתְךָ קֶבֶעַ, שֶׁלֹּא תִחְמִיר לַעֲצֻמְךָ
וְתִקַּל לְאֲחָרִים (6), אוֹ תִחְמִיר לְאֲחָרִים וְתִקַּל
לַעֲצֻמְךָ, אֲלֵא תִהְיֶה תוֹרַתְךָ קֶבֶעַ לָךְ כְּמוֹ לְאֲחָרִים,
וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּעִזָּרָא בִּי עִזָּרָא הֵכִין לְכַבּוֹ לְדַרְשׁ
אֶת תּוֹרַת דִּי וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד לְכַנְיִי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
שֶׁהֵכִין לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כִּי הִיָּה מְלַמֵּד לְכַנְיִי יִשְׂרָאֵל:
אָמַר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה. כְּמוֹ שֶׁמְצִינֵנוּ בְּאֲבָרְהָם
אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁאָמַר תִּחְלָה (בְּרֵאשִׁית יד)

~ עיקר תוספות יו"ט ~

(6) וְזֶה שֶׁלֹּא כְּדַעַת בֵּית אָבִיו שֶׁל רַבִּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהוּא מִבֵּית הַלֵּל כִּדְלַקְמֵן, שֶׁהָיָה הָיוּ מְחַמְרִין כּוֹי:

ויש נוהגין כל שבתות הקיץ

כתובי בספרים שבמשך שבתות הקיץ (שלאחרי חג השבועות) מתחילים אמירת פרקי אבות בשלש שבתות – נשא, פינחס, שופטים, ראשי תיבות „נפש“, להורות שאמירה זו תיקון לנפש. ויש להוסיף, שהרמז הוא במלת „נפש“ דייקא, שלמטה מדרגות „רוח“ ו„נשמה“, לומר לך שיש כאן תיקון גם למי שנמצא בדרגא נמוכה זו.¹

(1) ראה ספר בין פסח לשבועות פ"ב ס"ב ספ"ב. וש"נ. (2) משיחות ש"פ נשא תשמ"ז – על פי רשימת השומעים בלבד.

רבי אומר . . .

ביאור מתורת כ"ס אדמו"ר מלך המשיח שי"ל

טו) עשה תורתך קבע. אמור מעט ועשה הרבה, והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות

ובצד-השווה זה מתבטא הענין ד"ישראל אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד"²: כשם שאי אפשר לומר שהקב"ה הוא „אמצעי" ח"ו לדבר אחר, כן אין לומר כך במצוותי' וישראל.

וענין זה שייך לשמאי: העובדה שישראל תורה והקב"ה הם „כולא חד" יתגלה רק לעתיד לבא, שאז תתגלה האמת של כל דבר. והרי ידוע³ שלעתיד לבא תהי' הלכה כבית שמאי. היינו שהוראות אלו קשורים עם הגילויים שיהיו לעתיד.

אולם, מאחר שהגילויים דלעתיד תלויים בעבודתנו עכשיו, ובעבודה זו ישנה „מעין" של הגילויים דלעתיד מובן שבמעשה בפועל על כל פנים יש לקיים הוראות אלו גם עכשיו.⁴

בהוראות אלו מתבטאת נקודה כללית ומשותפת בנוגע לתורה, מצוות וישראל: כל אחד מהם הוא מטרה ותכלית לעצמו, לא בשביל ענין אחר.

אמור מעט – לימוד התורה לשם התורה עצמה, אפילו לא לשם קיום המצוות. **עשה הרבה** – קיום המצוות בשביל המצוות עצמן, ואף לא בשביל הצלחה בלימוד התורה, על דרך „כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו"י (שהרי לזה מספיק קיום המצוות בכחינת „מעט"). **והוי מקבל את כל האדם** – לרבות אדם שאינו מביא לו שום תועלת, אפילו לא בקיום מצוות גמילות חסדים, כי האדם אינו זקוק לגמ"ח ממנו. הוא מקבלו רק משום שכן צריך להיות על פי מדת חסידות.

1) יבמות קט, ב. 2) ראה זח"ג עג, א. 3) מק"מ לזח"א יו, א. 4) לקו"ש ח"יו עמ' 147.

שמאי אומר . . . והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות

שלום" השפיע הדבר גם על שמאי, שגם הוא יאמר „והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות".

ובדוגמת מה שכתוב⁵, „וישמע משה וייטב בעיניו", היינו שאהרן פעל שאופן עבודתו יתקבל אצל משה⁶. והרי פלוגתת הלל ושמאי הוא כהפלוגתא של „חסד" ו„אמת", שהם מדריגות משה ואהרן⁷.

ועל פי זה מובן מה שמסדר המשנה הקדים דברי הלל לדברי שמאי, אף שבכל מקום דברי שמאי קודמים⁸, כי דברי שמאי הם דוקא לאחרי ומצד מאמרו של הלל⁹.

צריך ביאור: „האדם" הרי כולל גם בני נח, ובכל זאת מצינו¹⁰ ששמאי עצמו לא קבל את הנכרים שבאו להתגייר אצלו בסבר פנים יפות?

ויש לומר:

א. באם ה' מקבלם בסבר פנים יפות – היו הנכרים עלולים לפרש שיש מקום לדעתם¹¹.

ב. זה ששמאי התנהג כך ה' מצד בחינתו כפי שהוא מצד עצמו, בחינת הגבורות; אך לאחר שאמר הלל „הוי מתלמידי של אהרן אוהב שלום ורודף

1) תוד"ה ואין – יבמות סא, א. 2) שבת לא, א. 3) לקו"ש ח"יו עמ' 354. 4) שמיני י, כ. 5) ראה בארוכה לקו"ש שם עמ' 113. 6) ראה שמ"ר פ"ה, י: חסד זה אהרן כו' אמת זה משה, וראה לקו"ת שה"ש מח, ג. 7) תוד"ה גנים – תגיגה טו. סע"א. – ואף שהלל נשיא ושמאי אב"ד, ובמשניות בשתחלת הפרק מקדים הנשיא להאב"ד – הרי גם במשנה תגיגה שם כן הוא. ובמקום שמקדים הלל לשמאי צריך טעם (ראה תויו"ט עדיית פ"א מ"ג). 8) לקו"ש ח"יו עמ' 114.

